

**DISSERTATIO
INAUGURALIS
MEDICO-PRATICA
METALLURGICORUM
MORBOS...**

Luigi Jahl

1
21

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICO-PRACTICA
METALLURGICORUM MORBOS

PERTRACTANS

QUAM

PRO DOCTORIS MEDICINÆ LAUREA

IN

ALMO CENS. REG. ARCHIGYMNASIO PATAVINO

SIVE AC LECTURÆ ASSPICIENDÆ

PUBLICÆ MEDICINÆ MAGISTRUS DOCTUS

ALOYSIUS JAHL

HAUSCIENSIS HÆMATHEUS

PATAVII

EX OFFICIIS SOCIORUM TITULO MEMENTA

1834

[Handwritten signature and stamp at the bottom of the page]

Pne Monico Gensom Orem

Gratias Agas

PRÆFAMEN

Quod ad Doctoris Medicinæ gradum obtinendum requiritur, speciminis obiectum tale seligendum æstimavi, quod immediate in praxi, seu principalem cunius artis Hippocraticæ scopum, utilitatem suam, non ab imbecillitate examinis mei, sed ex semetipso depromiam, exsereret.

Hinc morbos Metallurgorum pertractanti dabis, Lector benevole, veniam, si tenues, quas nunc proponuntur, pagellas primitiarum vestigia nimis distincta præseferre cognoveris.

Patavi 9. Aprilis 1834.

Auctor.

De morbis Metallurgorum in genere.

Inter artes, quae lauri et victus gratia exercentur, atque propriis ac plane singulaculis morbis infensae sunt, metallurgicae invenimus, potentia et commodi nociva praecipua et maxima infestas. Metalla enim, quibuscum ei hominum generi res est, nondum perfecta, vel et venenis permeata, noxia halitus ac terreae particulas noxae plenas exspirant, illisque particulares ac letales morbos simul invehunt, vel et aliunde praecipitatione ac indurata mortem causant. Perfecto labor ille improbus, quo Metallurgi indefesse exerceantur, tantarum calamitatum solum inextinguibile cognoscitur, ut omnino adnuere toto animo debeamus effato Poetae Romani:

Effodiantur opes irrisamenta malorum.

Ad Metallurgos autem hic loci non esse solum, qui metalla effodiunt, sed quotquot aliae artifices, qui in suis opificiis mineralibus utuntur, qui itaque effusam materiam variant, excoquant, fundunt ac reperiunt, haud immerito referimus.

In individuis autem, qui metalla laborantia occupantur, duplex morborum species observanda

erit, quorum alia ex metallo, quod agitant, derivantur; alia ex labore atque virium intentione, quam labor mechanicus sibi vindicat. Illi proprii sunt Metallurgis, ipsique metalli actioni adscribendi: hi communes et operaria alius generis; hinc morbi operariorum in genere, non vero Metallurgorum in specie. Quam res et hi, cui communes alia species ex metalli manipulatione quandam experiantur modificationem, aliquemodo a salis et similibus operariorum morbis discrepant.

De morbis Metallurgorum in specie.

Iuxta praecedentia considerabimus singulatis eas male, quibus *Metalorum Fossores, Insauratores, Sannarii, Figuli, Gypsurii atque Calcarii, Soffiararii, Piararii atque Specularii, Chemicii*, nec non *Pictoris* nimis sibi frequenter expostant.

I.

De morbis, quibus succumbere solent Metallicorum Fossores.

Dum aliorum ordinem homines sub Morpheï hodiernae potentiae somno somnisque perdulcibus ultra et affatim indulget, Metallicolae secunda terrena post constrictum hunc propriam, ut in ur-

libris mathematicis fieri censeant, corporales vero ad languorem et gravem laborem provocantur. Ad fossas suas, hinc inde longe distantes, sedulo passim abeunt, telluris superficiem, et quae super hanc existunt, cernis descendunt, lactitis terrestribus concitis voledunt, ut manu fossam vel luxuriam gestantes, in teterrima Tartari loca descendant, vel per fumes aut machinas, horrorem percussantes, detrahantur atque abundantantur. Diversimodi laboris arumnas varias aditus expectant, qui pro re nata ipsam inter se dividunt. Alii fodiant, alii effusa velent sive portant; alii aquas, modestissimo interdum modo ex terrae viscere profluentes, hauriunt, derivant, remorent, alii rupes atqueque fodunt, tercbant, perforant, cetero tercbato formini pulverem praepotantem ignemque immittunt, incendunt, et hac ratione petrarum durissimorum moles ingentes saepe et gravissimas projici aut devalvi sistant, quas dein pro usu et genere et ratione varia varia tractant, diminuant, purgant, repurgant vel et liquefaciunt.

Dum itaque ex aspidibus hinc loca metalla, ad omnes fere artes pernecessaria, principibus inventaribusque preventus maximos adducunt, ac denovam (ut eleganter dicit *Plinius*) *seminum pretiosa constituantia*, ex caligine ista in lucem pro-

derant, prius jam gravissimis lesionibus mechanice a delapso saxorum, aquarum eruptione, fulminum caterarumve ruptura, aëre noxia graviori, condensato, humido, aliisque mechanis ut saepe minus experiantur, cujus rei exemplum insubricum ac comarum Styriae nostrae provinciae obtulit, et aliud, illudque adhuc gravior ex Ephemeridibus Augustae Viaticorum pedestribus, percipimus, quod in regno Haeciae datum fuisse retulerunt.

Quod maxime vero idoneas operas illius generis minus stuit, ex aëris qualitate perversa derivatur. Qui enim ab oceano aëris vitalis terrae superficiei separatus, principia biotica deperditus, heterogeneis constituitur pulule vitæ, nullo alio supplenda, Fomesces prout. Illic et directe graves morbos gignit, vel per gignendis aliis infelicem infligit dispositionem. Nec commutare quæ prout acci, imo inflammabilia in diversis affectu locis, quæ acci delerant, letum undique spargentes imprudentibus, qui lampade Davy procurant non progrediebantur.

Perversa hæc aëris conditio vel principalem causam dyspnoæ et phis, Fomesibus minantia; illa paralyis, apopleis, cecitates, lites, parotidum, phlogosum, oris ulcerationem, in artubus dolorem aliorumque scaturigo potest prodictri.

Fieri enim sequit, quin pulmones, qui minerales spiritus cum aere laurientes, primò natum persentiant, et cerebrum, cui halitus illi nocentes a latice vitali communicantur, intacti evadent, unde effectus asperius recessitè ut facile explicantur. Hisce eorum, qui in fodinis mineralia effodiant, maxima solet esse strages; quare somine, quae id genus hominibus subest, asperius subest, metallo-rumque fossio quoddam poenae genus esse celebrat. En quam rite veritas Ovidi supra citatae ad Pathologiam de Fossoribus quoque applicetur.

Fodinarum aliae humidae sunt, aliae siccæ. In humidis, quae aquam stagnantem continent, Fossorum crura vitiantur; nocent illas partes ob asperos et virosos halitus, quos expiant, tunc praetertim, cum decies unorum fragmenta in aquam decidunt, et camerinam illam movent, ut dici solet, intercepto subellu operacû principites prohibentur, sive seminantes emergunt.

Nulla vero trecentisq. partib. Fossorum ad extremam perniciem deducit, quam quae e *Mercurii* fodinis erumpit, a qua, nervi et vitæ plasticæ infestatione, paralysis attonaque tremor, oculus item alacra dentium corruptionem et lapsum, halitus ex ore foetorem, scorbutum, habitum cachecticum sibi contrahunt. Sed de Hydrargyri nocivo affectu alio

dein loco dabitur nobis opportunior commemorandi occasio.

In pulcrisibus Fossorius idem fossas evadere censendam ait, ac in fossis, in quibus data excruciantur metalla, ex fuliginibus in altum adscendentes generantur perphora, radia, et alia metalla coarcta.

Ille etiam non pertractare possum morbum, quem morbum montenificum, excedentem montenificum compellunt, quem nec in Austeribus ejus invenimus mentionem, nec propriis observationibus hucum ejus observandi occasio mihi evenit; tamen vel commemorare illum debeo, quem fossas tali ratione alios excubo, ut data venis exactas illo penetrando occupentur.

Quodsi nunc de prophylactica et therapeutica ad nos dirigatur questio, illud primo subjungemus, ab ejusmodi hominibus eo magis, si juniores ac debiliores fuerint, arti valedicendum, et ad aliud victus genus fugiendum esse. Sed et robustis plura viria, metalla fodientibus, sedulo studendum, ut laborum suorum per aliquod temporis interruptant, sicuti in Bohemia Metallicoſe videre est, qui per aliquot anni manus manent, artem sibi prae aliis gentibus inventam exercebant, terras a metalli solo aut usque remotiores sapienter perbustant. Qui fo-

disis praesunt profecti, utrum ibidem conductum, et tam ex minerales halitus, tum ex illos, quae accensas humores effluant, infectum, eruum et veteranum extrudere, retentisque ac puriorem immittere nunquam negligant, quod necus machinis spiritibus, cum sodinis in fundo commutanti-
cantibus effigere pra. more habent. Oculis praeter-
ea et chirotecia extra et manna, idoneis vestimen-
tis et reliquis corpus mundantes. Virescens ori linna
vesicula adligant, ne perniciosos pulveres in-
spirant, et tamen per eas spectarent. Modo in
sodinis praesertim Arsenici, personas vitare ad-
ponant.

Pro faciem et gingivae rosione gargarya-
mata mucilaginis, lactis, egregiam praestabant
operum, ut quae particula illa corrosivas inibi
haerentes demulcerant ac absorbent.

Oculis, qui non saepe participes quoque sunt,
collyria haud dissimilia, cum Nitro commixta, pro-
picunda erunt; nam, veterrimo jam tempore Plinio,
operari in nitrovis non Applan.

Summatim vero optata et valentiora remedia ad
metallicos morbos perficandos ex mineralium se-
mitis et plerumque petenda erunt, id quod ex illis
abunda patebit, quae series dictari augeat.

II.

De morbis Incuratorum.

Quid non curalla postera cogis
Aethiaca lienis?
Veneras.

Quae diras labea ex Mercurio referant Aurifices, qui potissimum in decurando argenteis et aeneis operibus occupati sunt, nemo non novit. Cum enim nonnisi per amalgamationem peragi illud possit, dum postea Mercurium igne propellunt, non tam cauti esse possunt, Ecce faciem avertunt, quin viridos halitus per os excipiant; quare haemorrhoidales arifices vertiginosi, paralytici, asthmatici, asphyctici effluvia evadunt; coram oculi turbida, facies livida, cadaverosa, collum et manus tremantes, crura vacillantia, in ore graveolentia ulcera, e quibus sanies teterissima magna in copia stillat, dentes spurci, cadentes, loquela balbutiens, difficilis, impedita, humorum putredo, mentis stupor, torpor totius corporis, Hydragrogia seu cachexia mercurialis observatur; et perpauci — si tamen ulli — convalescant, ac si non tam cito occubuant, ad adeo calamitosum statum deveniant, ut illis mors sit in votis.

Ad corrigendas Mercurii noxas in universum commendantur ea, quae vim possident, mercurium

in organismo latentem eliminandi, spiritus et crassioris massam in metum cendi, calidioresque promovendi, solvenda igitur et nervina, diaphoretica; speciatim vero sulphur tum interius, tum exterius ad balneum additum, cum opio unitum, decoctis lignosis, praecipue guajaci aut decoctis radicle sarsaparillae adiutum, egregiam ac principem plura effectum ipsellaci saepe notioris quoque effectibus comprobata experientia tunc prodromi atagit.

In neuralgiis caubus et ipso remedia Strickholms, in horum modum sedem frequentissimam, modulatum veluti spinalem agens, adhiberi possunt.

Ubi vero ob humorum abundantiam necessaria sit purgatio, Stibista, quas et inchoatum torporem debellant, laudantur: a phlebotomia vero cavendum est; spiritus enim ac humeralis massa impubere indiget, non effluvio.

Exercitium corporis moderatum quoque, ubi vires caeteraeque circumstantiae non repugnent, in conclusi ut plurimum calido, imperandam, ut corpus incalcescat, et anima muscularum facultas mentis sensum acutiusque reverteretur.

III.

De Stannariorum morbis.

Stannum seu Jupiter in orbiculos actus in privatis cistis domibus mensis apponitur, Fusoribus metallorum ad conficienda vasculicula maxime variis, et Chemicis quoque, remedia inde parantibus, insertiens, non solum in fodinis, ut omnia metalla, dum eruitur, atque dum extra fodinas excavatitur et repurgatur, sed etiam in artibus operatica sua male plectit.

Cum vero Stannarii huiusmodi ferme symptomatibus pati solent, quibus chlorii sunt plumbi Fusoris et Melicoris, quales *Figant*: nos Lectoris mentem ad ea convertimus, quae de horum malis proxime subiungemus, illud aduertendo memento, quod Stannariorum querimonia circa trachem, respirationem anxiam et difficilem, nec non circa aethanota quosdam species ut plurimum venenatur, quae tamen non stanno ascribenda, sed operationibus mechanicis, quibus vasa stannea efformant.

IV.

De morbis Figulorum.

*Amphora cupit**Insula, curvata cetera, cur arcuata cetera?**Humorem in Epistola ad Pisonem.*

Quae urbs, quod oppidum, in quo *figura*, actionem antiquissimam, non exerceatur? Hinc et morbi Figulorum frequentes, qui cum plumbis raris et calcinatis indignantur ad vas vitrandum, dum plumbum in variis marmoribus pulveriscent, seu vas, antequam in fornacem dentur, plumbis calcinatis et cum pulvere silicis contrite liquatoque, penicillis oblinunt: totum id, quod virulenti habet plumbum liquidum ore, naribus ac toto corpore adhaerent, atque graves noxae non multo post periculisunt, quod vel maxime illi experiantur, qui oxydis plumbi in pulverem redignatis occupantur. Is enim pulvis agitur in aërem tollitur, et cum aëre narces, ore, tracheam et pulmones, oesophagum et ventriculum laedit, malorum phalangen acrie non evitandam post se trahens. Inde Colicam, ab ipso plumbis seu Saturno saturnicam dictam, inde cachecticam quoque saturnicam propriam deducit, et raro quis signum videt, cui non sit cadaverosus et plumbeus facies.

Cum vero in Figulorum officina varii sint operarii, ac alii in creta, manibus pedibusque versanda, indigenda operam impendant, alii ad rotam tornatiliam sedentes vasa conficiunt: hinc non omnes Figuli superius recensitis affectionibus tentari solent; omnes tamen, cum semper terram mollem tractent, ac in locis humidis degant, ut plurimum laceri sunt, decolori, cachectici, ac fore semper valetudinari. Qui tamen ad rotam sedentes, pedibus illum circumagendo vasa confingunt, si alioquin oculorum imbecillitate laborent, vertiginosi sunt, quasi etiam pedes nimis delatigando inchiando venari solent. Enteridem, anurosem, nec non febrem hectica ex plumbi ut saepe originem quoque deductam, nemo est, qui ex praemissa sponte non colligit.

Therapia contra Saturni effectus indicata, methodo procedet salutate, excoptione, plumbum decomponente, antiphlogistica, purgante, obdoleante, nervos excitante. Prae reliquis medicamentis, Saturno debellando perilem, sales sulfurici, ut magnesia et soda sulfurica commendantur, si vero inasui et vere specifica hic loci sunt cum magnesia carbonica junctum agit, unde juxta sensum et experimenta optimo effecta probata clarissima doctrinaeque Professoris Philippi Caroli Hartmann

(cujus vires, insignis ac grata memoria nullo languescet tempore) species sit *hepatis asfaris*, effluencia tamen mirifica. Omnis autem methodus curae indicibus indiget, vel maxime opio, quod plurimis Practicis *cardo therapiae* in colica saturnina habetur.

Remedia hiis internis externa quoque, ut cataplasmata, Clymata emollientia, balnea vel et unguenta pro rerum atque circumstantiarum diversitate accedere debent sumpta peti.

Relictis hic non possum, in colica saturnina varia et saepe opposita proposita fuisse, et successus felici adhibita. Sic (referente clarissimo Smer, Praefatus Pathologiae et Pharmacologiae in Archigymnasio Patavino) in Nomenclatio Vindobonensi, dum in Clinica opio et emollientibus aegri tractantur, in divisionibus variis variis assumere volebant; in aliis sic dicta nervina et antiphlogistica, saltes magnesias cum rheo; in aliis iura et drastica, sulfureta, antiscorbutica, mercurialis, aliaque. Quodsi multi hiis opulstantibus feliciter naturae vires succedunt, opio tamen, emollientibus atque balneis, cataplasmatibus et enematis demulcentibus, ipso clarissimo Praefatus testo, citius secuturasque succedunt.

Quomodo, de qua mentionem fecimus, ischias et alias affectiones saepe dictae particulari tractantur.

etendae sint, non opus est effari, cum satis constent, et ad alia loca potius pertineant.

V.

De Gypsurorum et Calcariorum morbis.

Graviter etiam a Gypso et Calce amentantes, qui has materias in fornacibus excoquant, praeparant, cribant tractantque, v. g. Gypseplastes, varia simulacra et effigies pro ornatu domorum conficiunt et divergentes. Hi magna respirandi difficultate premi solent, alvum praeterita adstrictam habent, hypochondria dura ac distenta, decolorati sunt, ac vere gypsurum faciem praeserunt, asthmatici et cachectici evadunt.

In hoc plura medicamina ex praecedentibus colligenda et debite modificanda propinquantur, ipsique oleosa praeparata et seminum emulsionem levamen non caligine adferunt.

Calx quoque, uti minus ac Gypsum, ipsam tractantibus moris invenitur. Fornax enim, in quibus excoquitur, evaporatione, quam emittunt, pectori insidantur; aculeosis calce corrosiva facies oculoque mordet, et vocem asperat; Calx faciei membris manus — quas si aculeosae fuerint a scabie liberat — rugas facit, ac interdum ulcerat;

in emollientibus tamen et oleosis, in resolutivis et obsoletivis, in heliis et lotionibus adcommodatis, et in aliis similibus remediis viis medicamentis et efficacem simul libenter agnoscit.

VI.

De morbis, quibus tentari solent Sourmaam.

Cum inter mineralia ad hejus vias commoda non parvas habeat pars Sulfur, (cujus fume in Austria atque Germaniis provinciis dolis suffragant, et vicum ibidem productum ad plures annos a ranciditate et corruptione defendunt) sed non leves quoque noxae sibi, quibuscum cum eo res est, ex ipso promanent: videndum hic quoque erit, quae mala sulfuris artificis patiuntur.

Qui ergo sulfure acetoso seu lixato utuntur, per ductas fistulas acetum exsipientes, tussim, dyspnoeam, ranciditatem contrahunt, oculos dein quoque male affectos percontantes. Quanta vi possit aura sulphurea, aeris ipsae molliculas, quae, et acris vehementia candorem conciliant, illa acetum sulfuris fume supersternunt. Asphyxia, erythemata, et alia praeterea male homogenea in Sulfuraria quoque repariuntur.

Tales ergo operentur, quantum possunt, ab accipiendo altioris fumo cunctis debent, atque pro levienda tunc ambicionibus aut aliis emolumentibus et diarta frequenter lactes familiariter uti.

VII.

De Virginitatem et Senectutem mecha.

Virgini, cum seminandi, rigenti etiam hyeme, ad ardentissimas fornices continue adseat, vitrum rem ex data manu confutendo, oculorum acie in ignem et vitrum suum semper lactata, garrulas noctis adducuntur.

Oculi itaque primum ignis impetum sustinent; propterea acri lippitudine, ophthalmia discrasimodis, amaroque perarpe salutis eorum deplorant, et gracilescent, corpore a nimio ardore exhausto ac absumpto. Sibi quoque inextinguibili continue venantur, ut frequenter cogatur bibere; vinum autem libentius, sed immoderate, quam aquam potant, quam vino longe nocentiorum exarbitrantur. Morsu pectoris non minus sunt obsecati, cum enim pectora acri semper habeant exposita, solo indutis contenti, illique peracto tandem labore ex Vulkanis illi officina ad alia loca frigida evadendum sit; neque natura, cuius fortis ac robusta, tam gra-

res ac subitas mutationes diu tolerare; hinc pleuritis, asthma, tunc diuturnae ac phthisis incutibiles contingunt. Ob mutationes subitaneas-temperaturae, quibus exponuntur, necesse est, propter epificii indolem frequentissime rheumatismis, doloribus arthriticis, erysipelate catarrhice excruciantur. Et quum vasa vitrea statu conficiantur, inde aeris organa spiritum densatis asperissime affici et exhausti debent; unde superius recensiti morbi pectorales explicationem ulteriorem inveniunt.

Longe vero pejora infestantia ardeant, qui vitra colorata pro armillis ac mundo muliebri plebejaeque vulgus conficiunt, cum ad hoc barres calcinato, chromo, antimonio una cum quodam auri particulae in pulverem palpabilem contritis, et ad pastae formam cum vitro commixtis opus sit, quod dum agunt, (utut faciem obcedunt ac avertant), halitus percoxi ortu excipiunt. Nonnulli aeris exanimis concidit, ac interdum suffocantur, seu temporis progressu ulcers in oes, oesophago et trachea accipiunt, ac tandem in tubercula familiaria transiunt, pulmonibus ulceratis, ut ex cadaverum inspectione videre est.

Qui vero praesertim ad specula conficienda operam suam impendant, non solum ac Insursum Hydragryi feritatem expendant, dum ingentes ta-

balas crystallinas argenteo viso oblinere, ut ex alia parte imago clarior reddatur, pro more habere. Videre est hocce artifices iuvare ac totius oculis mirari quas sola in speculis contemplantes, atque artem, cui se addixerint, exsecrantes.

Præcipue valent affectiones, quæ ex Hydragryi vaporibus manant, ex nervosæ actionis anomalia derivare videntur, quæ vel maxime tremoribus atque convulsionibus et cæcis stupent. Quodbi vero Hydragryi in vapores acti influxus continet, exhalatio porro muscularis priori formæ accedere solet, quæ qualitate totius membris organice vitata, hæc raro ad cœcæ regis miserrime compelli.

Quod medicis præcædit eandem curationem hinc artibus adhibere licet, quæ cæteris convenire diximus, qui in suis officiis ejusmodi ministris utuntur.

VIII.

De morbis Chemicorum.

Chemici, ad quorum collegium Pharmacopœi seu Sepulchri, et sic dicti Aromatarii (Parfumeurs), nec non Pyrotechnici Magistri præcipue pertinent, in veterandis, sed et veterandis aliorum generis officio suis Arti Scientiæque sacros labores parant, quorum alii, si non in finem nobilem, sed in in-

delem suspensis mentem, iidem sunt, quos per-
multi artifices hocusque momenti perpetrant; alii
a centre operationum distant, soli chemice Artē il-
lustri ac generose propheas, et a reliquis omnibus
discrepantes. Hinc est, quod et morbi ac vitæ pe-
ricula, quæ ceterorum rebellia Chemicos calcant,
vel communes sint aliis similia agentibus et per-
tractantibus opifeliis, vel vero peculiaris, et solos
Chemicos aggredientes. Chemicus enim non solum
metalla et genera omnia, de quibus nobis sermo
erat, sed materias quoque lacrimas, et sanguinem
ex integro corruptas ac corrumpentes scrutantur
triantque, coquant, solvant, præcipitant, subli-
mant, destillant, colorent, nectunt vel ligant, se-
parant seu accerant, producant aut educant. Illi
chloram, acidam prussicam, aurum et argentum
coctas, aliasque hujus generis præparant, quas non
paucos clarissimos Artis hujus Magistros jam mor-
te repentinè Scientiæ et humanæ salutis eripue-
rit. Olfactus, gustus, tactus, sensus externi et in-
terni, totidem jussus sunt semper hiantes, quas nu-
larum inimicæ cohortes in organismum ducunt,
ut jam hoc, jam illud corporis organon vitium
capiat.

His omnibus illud adducere cœedit, quod Chemicus
sublimiores artem in scientiæ et augmentum et

incrementum attentionis et meditationis concurrent, atque ita illae quoque acutae psychicae experiantur, quae studio plus quam per est fervida atque frequentis curare observantur. Hinc si ad singulorum nominandos Chemicorum morbos provocaremur, cunctos illos, quos in praegressis enumeravimus, repetere, ipsiusque dysuriam, stranguariam, ischuriam, mictum cruentum, hypochondriacum, delirium tremens, morbum seu colicam, melancholicum addere deberemus, nam deinde medelam, Chemicis aegris exhibendam diversimodam, sed et cum remediis aliis criticis conducantibus et jam explicitis congruentis acapte elucet.

IX.

De Pictorum morbis.

Pictores nec non Illiniores variis affectionibus, ut artuum tremores, dentium atrodine, odoratus abolitione, cachexia, melancholia tertariis solent; ac per raro contingit, ut Pictores, qui aliorum imaginem elegantiores et coloratiores, plus quam per est, solent effigere, ipsi colorati sint ac boni habitus. Culpari quidem posset illorum vita sedentaria ac genus melancholicum, dum ab hominum sine commercio sejuncti mentem in phantasticis suis ideis

figunt; aut alia potius causas habent, quae Pictorem morbis obnoxiosum reddit, colorum nempe materia, quam semper prae manibus ipsaque sub manibus habent, ut minium, cinnabaris, cerussae, variae, oleum tartari, lixi, quibus nitentur ad colores temperandos, multaque ex variis fossilibus pigmenta. Hinc in illorem officinis laetialis odor percipitur, qui capiti valde intensus est, ac odorandi illius naturae impotentiae culpam parit. Cinnabarum sobolem esse Mercuri, cerussam ex Plumbae parari, aut viride ex cupre, colorem ultramarinum ex argenteo, siquae omnem fere colorem (quod si ex vegetabilibus deprestantur, minus dampnabile sunt) a mineralium classe desumi, nemo non novit, unde superiora dicti et ex praecedentibus tractatibus fluentes morbi originem ducant.

Quod vero longum non erat, non soli arti et colorum usui adscribendum, verum aliis causis morbosae, quae pictor, plantis feridissima instructus, difficillius effugit. Jam haec ad campum Psychologiae referantur, quae explicent, cur Pictores, Musici, Poetae, Sculptores, Minii, omnesque in quibus plantis operatipace fervent, sensuibus impatiens facilius colere solent.

Hinc non simplex mirum videbitur, cur Raphael Urbini aetate, pictor ut constat celeberrimus, in

ipso juvenutis flore e viris ereptus fuerit, cum compertam habeamus, jacturam illam nunquam amplius reparatam non erit dandum esse, sed homini libidines liquores effugere necesse.

Cura venustas corporis, e minutulis contractas, respiciet, de quibus satis argumentavimus. Caeterum sedulo monendi sunt Pictores, ne penicillum digitis extergant, vel locumque plume illam extingant.

In Pictorum tractamine non negligitur porro psychice quoque aegri tractamen, quod in individualis orationis excitabilibus medici coarctas curam in modum expedit.

THESES DEPENDENDÆ

I.

Sectarum in Medicina varietas et multitudo major nunc est, ac omni ævo præco.

II.

Morbi complures solos opifices mulcant, quod qui ignoreverit, inutilem, quin et noxiam faciet Medicinam.

III.

Necesse est, ut singulorum opificum materiam, circa quam eorundem labor versatur, operandi modum, tempus, durationem et locum bene cognoscat Medicus, qui eorum morba moderari cupit.

IV.

Naturæ vis medicatrix in febre magna est.

V.

Veneris victor Mercurius cedit Marti.

VI.

Scripta medica, laicis dicata, magis obsecant ac perdunt illos, quos illustrare præsequunt.

VII.

In eligenda vitæ genere consulenda est quoque corporis constitutio, cum non omnis habitus omnem ferre laborem possit.

VIII.

In statuenda febris prognosi insidere hujus naturæ Medicus nunquam immemor esto.

IX.

Omnes organici corporis partes vivunt.

X.

Consultationes medicæ et aegris et Medicis prestat.

XI.

Organismus humanus perfectiones cæterorum organismorum omnes in se continet.

XII.

Vitalitas vitæ causa est, et effectus simul.

